

Spacerownik po Barcinie

Walk around Barcin

 Barcin to miasteczko położone nad rzeką Noteć na granicy uprzemysłowionych Kujaw i turystycznych Pałuk. Stanowi niezwykle połączenie nowoczesnej gospodarki, pięknej przyrody i bogatej historii.

Początki Barcina jako miejscowości sięgają XII wieku. Prabarcin posadowiony przy przeprawie przez rzekę, otoczony bagnami, łąkami i lasami sprzyjał rybolowstwu, bartnictwu i myślistwu. Mieszkańcy zajmowali się zbieractwem, hodowlą bydła i koni oraz uprawą roli. Pierwotne i późniejsze nazwy miasta brzmiały: Barthcino, Barczino, Barczyno, Barczina, Bartin, Barczin, Barcino, Barczyn, Baraczyn, Bartchin, Bartzin, Bartschin, Bartschen, Bartelstaedt, Bartelstein. Parafia powstała około 1150 roku. Pierwsze wzmianki pisane pochodzą z lat 1215-1233 z dokumentów archiwum kościelnego w Watykanie – proboszczem parafii Barthcino należącej do dekanatu w Inowrocławiu wymienionej w opłatach na stolicę apostolską był ks. Tomko. Z kolei pierwszą historyczną świecką notatkę znany z 1390 roku – Hanka z Barcina wystąpiła w tym roku na procesie w gnieźnieńskim sądzie

 Barcin is a town situated on the river Noteć, on the border of industrialized region Kujawy and tourist region Pałuki. The town is a unique combination of modern economy, beautiful nature and rich history. The origins of Barcin date back to the 12th century. Prabarcin, erected at ford, surrounded by marshes, meadows and forests, favored fishing, bee-keeping and hunting. People were engaged in gathering, herding cattle and horses and farming. Town name evolved sequentially sounding: Barthcino, Barczino, Barczyno, Barczina, Bartin, Barczin, Barcino, Barczyn, Baraczyn, Bartchin, Bartzin, Bartschin, Bartschen, Bartelstaedt, Bartelstein. The parish of Barthcino was founded around 1150. The first written records about that are from the years 1215-1233 and are located in ecclesiastical documents in the Vatican archives. Parson of Barthcino parish, belonging to the deanery in Inowrocław, listed in fees for the Holy See, was Fr. Tomko. The first historical secular note about Barcin comes from year 1390, when Hanka from Barcin occurs in the process of municipal court in Gniezno. In 1343 the owner of

grodzkim. W 1343 roku właścicielem Barcina był wojewoda brzesko-kujawski Wojciech z Pakości, herbu Leszczyc. W 1472 roku król Kazimierz Jagiellończyk nadał prywatnemu szlacheckiemu miastu Krotoskich (Krotowskich) prawo targów (poniedziałek) i jarmarku (8 września).

Legendarna historia Barcina związana jest z pobytem biskupa Wojciecha, przekazywaniem okupu i transportem relikwii męczennika. Przypowieść głosi, że w 997 roku w drodze z Gniezna do Gdańska w trakcie wyprawy misyjnej do Prus orszak biskupa wypoczywał po trudach podróży przy pagórku na prawym brzegu Noteci w rejonie dzisiejszego Barcina. W drodze powrotnej konie ciągnące wóz ze zwłokami świętego poznawszy górę, na której święty uprzednio odpoczywał, odmówiły dalszej jazdy. Ruszyły dopiero wtedy, gdy w tym miejscu postawiono krzyż. Inna z legend mówi, że gdy po męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha książę Bolesław Chrobry ogłosił zbiórkę srebra dla wykupienia jego zwłok od Prusów, którzy zażądali tyle kruszcu, ile ważył misjonarz, akt wykupu – czyli ważenie i wymiana – miał się odbywać na tym wzgórzu.

Barcin was Wojciech of Pakość, coat Leszczyc, governor of Brześć and Kujawy. In 1472 King Casimir IV Jagiellon gave the right of market (on Mondays) and fair (the 8th of September) to private noble town of Krotoskich (Krotowskich).

The legendary story of Barcin is connected with Bishop Adalbert, transferring ransom for him, and transporting the relicts of the martyr. It is believed that in 997, during Bishop Adalbert's missionary expedition to Prussia, after a long journey, he and his companions rested on a hill on the right bank of Noteć in the area of today's Barcin. The Bishop was killed in Prussia during this expedition. The legend says, that when Bishop's companions were taking his body back to Gniezno, horses pulling a waggon with the body recognized the hill on the Noteć bank, where the saint Bishop had rested, and refused to move any further. They moved only when the cross was erected in that place. Another legend says that after the martyrdom of Bishop Adalbert Duke Bolesław the Brave announced a collection of silver to ransom Bishop's body from the Prussians. The payment for Bishop's body were to be treasures of total weight equal to the weight

Góra św. Wojciecha / Hill of St. Adalbert >
- fot./photo. G. Smoliński

Góra św. Wojciecha częściowo została ukształtowana przez naturę, a częściowo wysiłkiem rąk ludzkich. Na wzgórzu stał niegdyś pomnik - Serca Jezusowego z „Sercem Gorejącym”, który w 1939 r. zniszczyli niemieccy okupanci. Po wyzwoleniu na jego miejscu umieszczono drewniany krzyż. W 2012 r. dzięki inicjatywie społecznej Komitetu Odbudowy, można ponownie podziwiać na szczycie pomnik. Z odnowionej dzięki unijnemu wsparciu góry rozpościera się panorama miasta i doliny Noteci. W pobliżu (naprzeciwko poczty) stał kościół ewangelicki pw. św. Marcina (akt erekcyjny 08.08.1898r.) z dobudowaniem, dzwonnicy i placem kościelnym, który pod koniec lat sześćdziesiątych XX wieku został zburzony.

Ze wzgórza można udać się na ulicę Żnińska lub po przebudowanym w 2011 r. moście, ulicą św. Wojciecha, dotrzeć na rynek.

Wybierając spacer ulicą Żnińska, mijamy budynek byłego inspektoratu szkolnego i komisariatu policji, cegielnię, młyn (1900 r.) ze spichlerzem (1927 r.). Dotrzeć tą drogą można na cmentarz parafialny (wpisany do rejestru zabytków województwa

of Bishop's body. The weighing and corpses transfer is believed to have been taking place on the hill on a bank of Noteć.

Hill of St. Adalbert has been partly shaped by nature and partly by human effort. On the hill there was a monument - the Heart of Jesus with „Ardent Heart „, which was destroyed in 1939 by German occupiers. After the liberation, a wooden cross had been erected at that place. Since 2012, through the initiative of the Committee of Social Reconstruction, the monument of Jesus at the top of the hill is reconstructed. From the hill, renewed with EU support, extends up view of the town and the valley of Noteć. Close to that place, opposite the post office, an evangelic church of St. Martin with annex buildings, bell tower, and church yard was located (its foundation act is dated on 8th of August 1898). The church was demolished in the late sixties of the twentieth century.

From the hill you can go up the Żnińska street or walking across the bridge, rebuilt in 2011, and then along the św. Wojciecha (Wojciech is the Polish name of Adalbert) street to reach the market.

kujawsko-pomorskiego), który został założony w drugiej połowie XIX wieku. Za główną bramą zlokalizowana jest najstarsza część nekropolii i zabytkowe grobowce oraz miejsca pamięci narodowej - Bziorowa Mogiła Pomordowanych, pomnik powstańca wielkopolskiego Feliksa Wiśniewskiego i Franciszka Rzepki. Kilkaset metrów dalej przy ulicy Podgórznej jest nieczynny cmentarz żydowski. Rok jego założenia jest nieznany, a został zamknięty w 1957 roku. Jest to niewielkie wzniesienie porośnięte trawą, drzewami i krzewami, z którego rozciąga się widok na Barcin i dolinę Noteci. W 2007 roku na kirkucie ustawiono kamień z tablicą upamiętniającą społeczność żydowską miasta. Barcin był miejscem, w którym żyli przedstawiciele wyznań rzymsko-katolickiego, mojżeszowego i ewangelickiego. Przypominają o tym cmentarze trzech różnych kultur usytuowane na odcinku kilkuset metrów w okolicach ul. Żnińskiej (dawniej Cmentarna).

W drodze powrotnej można przejść tzw. „garbatym” mostem (w charakterystycznym pomarańczowo-żółtym kolorze) w okolice stancji żeglarskiej, placu zabaw i traktu spacerowego.

Choosing the stroll along the Żnińska street, walking down the street, we pass the building of the former school inspectorate, police station, brick factory, and mill (from 1900) with the granary (from 1927). This way you can reach the parish graveyard, listed as a monument of province kujawsko-pomorskie, which was founded in the second half of the nineteenth century. By the main entrance of graveyard we see its oldest part with the ancient tombs and national memorials - Collective Grave of the Murdered and monument of Greater Poland Insurgents Feliks Wiśniewski and Franciszek Rzepka. A few hundred meters down the Podgórzna street, an old Jewish cemetery is located. Year of its foundation is unknown. It ceased to be used in 1957. It is located at a small hill, overgrown with grass, trees and shrubs, with panoramic views of Barcin and river Noteć. In 2007 at the cemetery was set in stone plaque commemorating the Jewish community of the town. Barcin was a place where representatives of the religions of the Roman Catholic, Jewish and Protestant lived through the ages and cemeteries of representatives of these three religions, reminding

Jeśli ze wzgórza wybierzemy drogę na rynek, to minimy po drodze zespół pocztowy (pocz. XX w.) przy ulicy Żnińskiej, a po drugiej stronie budynek byłej gorzelnii i zakład zegarmistrzowski (nad którym w okresie międzywojennym mieszkał dr med. Stefan Giebocki - właściciel pierwszego w Barcinie samochodu). Z mostu schodzi się w okolice zespołu gospody (ok. 1900) i dociera na rynek, przy ul. Plac 1-go Maja.

Dzięki rewitalizacji barcińska starówka zyskała nowy wygląd - pojawił się ozdobny bruk, pompa, punkty czerpalne wody, stylizowane ławeczki, lampy i fontanna. Układ architektoniczny Starego Miasta znajduje się pod ochroną konserwatora zabytków. Na uwagę zasługuje w szczególności budynek

their presence in town, are located close to each other on Żnińska street (previously called Cemetery street).

On the way back you can go through the so called „Uneven bridge” (the iconic orange color) in the vicinity of the sailing site, playground and promenade tract.

If you choose the path down the hill to the old market, you will pass the post office from the early twentieth century on Żnińska street. On the other side of the street you can spot building of the former distillery and watchmaker plant (in this building, between the First and the Second World War, lived Stefan Giebocki MD - first car owner in Barcin). Going forward you will

< Most „garbaty” / „Uneven” bridge
- fot./photo. G. Smoliński

Rynek / Old market
- fot./photo. G. Smoliński

Rynek w Barcinie / Old market in Barcin
- fot./photo. Smoliński

Szkoły Podstawowej nr 1 z tarczą zegarową i ażurową wieżyczką, zwieńczoną hełmem w kształcie ostrosłupa zakończonego kulą i chorągiewką z datą powstania budynku (1893 r.). Na ścianie budynku wisi tablica poświęcona bohaterom rozstrzelanym w 1939 roku.

Ulicą Wyzwolenia dotrzeć można do byłej remizy strażackiej (1927 r.), w której obecnie mieści się Stanica Żeglarska „Neptun”. Można tam wypożyczyć kajak lub rower wodny i wybrać się na

see the building of tavern from about 1900 and finally reach the old market – Plac pierwszego maja.

After the revitalization, the Barcin Old Town has a new look - the decorative pavement, pump, water taps, stylized benches, lamps and fountain appeared. Architectural layout of the Old Town is protected by the conservator. It is worth paying attention to the building of the Primary School No 1 with clock face and openwork tower, topped with a pyramid-shaped dome with

Rzeźba pt. „Para z łódką”
Sculpture “A couple with a boat”
- fot./photo. G. Smoliński

Stаницa Żeglarska „Neptun” /
Sailing site “Neptun”
- fot./photo. G. Smoliński

turystyczną wyprawę rzeką Noteć. Z rekomendacji Związku Miast i Gmin Nadnoteckich inwestycje: „Budowa traktu spacerowego” i „Budowa i przebudowa stаницy żeglarskiej Neptun w Barcinie” zdobyły Nagrodę Przyjaznego Brzegu za 2012 rok za wzbogacenie szlaku żeglarskiego na Noteci. To ostatnie przedsięwzięcie otrzymało również wyróżnienie w dziedzinie turystyki w konkursie „ODKRYWCA 2013”. Warto dodać, że Ochotnicze Koło Gaśników założono w 1868 roku. W pobliżu stаницy i traktu spacerowego dzieci

ball and flag with the date of creation of the building (1893). On the wall hangs a plaque dedicated to the heroes executed by German firing squad in 1939.

Walking from the old market along the Wyzwolenia street you will see the former fire station (from year 1927; it is worth mentioning, that association of firemen volunteers was established in Barcin as early as 1868), which now houses the sailing site „Neptune”. You can rent a canoe or pedal boat there and go on a tourist trip at Noteć

Trakt spacerowy nocą / Walking path on the Noteć by night
- fot./photo. G. Smoliński

mogą korzystać z placu zabaw a dorosli z urządzeń sprawnościowych do ćwiczeń na powietrzu. Spacer można kontynuować promenadą (powstała dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych), przy trasie której podziwiać można wykonane z brązu rzeźby figuralne Agnieszki Świerzowicz-Maślaniec z Krakowa, zatytułowane: „Para z łódką”, „Skok do wody”, „Kapiąca sie”, „Kroczący po wodzie”.

Dotrzeć tak można do Kościoła pw. św. Jakuba Większego. Świątynię z wieloma detalami architektonicznymi zaprojektował Heliodor Matejko z Poznania. Budowa trwała trzy lata i została zakończona w 1901 roku. Świątynia na planie krzyża została zbudowana

river. On the recommendation of the Association of Towns and Municipalities Situated on Noteć, investments „Construction and reconstruction of the sailing site “Neptune” in Barcin” and „Construction of the tract promenade” won in 2012 the award of Friendly Shore for the enrichment of the sailing route of Noteć. The second of the mentioned investments also received a distinction in the field of tourism in the „EXPLORER 2013” competition. Near the sailing site and tract promenade, children can enjoy the playground while adults can work out alfresco, using the fitness equipment. You can continue the walk along the promenade (formed by attracting external funding) and

Rzeźba pt. „Skok do wody” / Sculpture „Jump into the water”
- fot./photo. G. Smoliński

z czerwonej cegły. Budynek ma trzy nawy, wieżyczkę i 50-metrową dzwonnice nad głównym wejściem. Najstarszym zabytkiem w jego wnętrzu jest barokowy obraz Madonny z Dzieciątkiem Jezus z pierwszej połowy XVII wieku, który przeniesiony został najprawdopodobniej ze zlikwidowanego kościoła z Dąbrówki Barcińskiej. Z XVII wieku pochodzi również rzeźba Zmartwychwstałego Chrystusa, a z XVIII wieku barokowy krucyfiks. Ściany boczne tego kościoła zdobią sporej wielkości witraże w kształcie koła. Konsekracji kościoła dokonał 16 czerwca 1950 roku ks. kardynał Stefan Wyszyński. W parafii znajduje się plebania i dom katolicki

admire the sculptures, entitled: „A couple with a boat”, „Jump into the water”, „Dripping in”, and „Rolling on the water”, made of bronze by Agnieszka Świerzowicz-Maślaniec from Krakow.

Going along the promenade you can get to the Church of St. James the Greater. Temple was designed by Heliodor Matejko from Poznań. Construction took three years and was completed in 1901. Temple on a cruciform is built of red brick. The building has three naves, turret and 50-meter bell tower above the main entrance. The oldest monument in the church is baroque painting of the Madonna with the Infant Jesus, from the first half of the seventeenth century, which was probably transferred from the defunct church in Dąbrówka

Rzeźba „Kroczący po wodzie” / Sculpture „Rolling on the water”
- fot./photo. G. Smoliński

Widok z chóru / View from the choir
- fot./photo. G. Smoliński

z salką katechetyczną im. bł. Jana Pawła II.

Udając się ulicą 4-go Stycznia w kierunku nowej części Barcina, mija się po drodze najstarsze kamieniczki i Przedszkole nr 1, które mieści się w byłej żydowskiej synagodze (1837 r. -1939 r.).

Osiedle mieszkaniowe z całą infrastrukturą powstało i rozwijało się w związku z otwarciem zakładów w Bielawach i Wapienniu. Dynamiczny rozwój miasta jest bowiem związany z występowaniem na terenie gminy pokładów wapienia i margli jurajskich, których eksploatację w kamieniołomach (Bielaw, Wapienna i Piehcina) rozpoczęto w 1860 roku.

Na potocznie zwaną przez mieszkańców (ze względu na

Barcińska. There is also sculpture of Risen Christ from seventeenth century and baroque crucifix from eighteenth century. The side walls of the church are decorated with large size, circle-shaped stained glass. The church was consecrated at 16th of June 1950 by Cardinal Stefan Wyszyński. In the complex of parish there is a vicarage and a parish house with a catechetical hall name of Blessed John Paul II.

When you go down the 4-go Stycznia street heading the new part of the town, you will pass along the way the oldest houses in the town and Nursery School No. 1, which is located in the building of former Jewish synagogue (1837 -1939).

Residential development with the entire infrastructure was created and developed in conjunction with the opening of factories in Bielawy and Wapienno. The dynamic development of the town is, in fact, associated with the occurrence of deposits of limestone and Jurassic marl in the municipality, which operation of quarries (Bielawa, Wapienna and Piehcina) started in 1860.

Przedszkole nr 1 w Barcinie
/ Nursery School No. 1 in Barcin
- fot./photo. G. Smoliński

< Kościół pw. św. Jakuba Większego
/ Church of St. James the Greater
- fot./photo. G. Smoliński

The commonly known by locals (due to the lay of the land) „hill”,

uksztaltowanie terenu) „górkę”, gdzie znajduje się większość obiektów użyteczności publicznej, dotrzeć można skrótem przez park miejski.

Z daleka widać charakterystyczny budynek krytej pływalni, którą uroczystie otwarto 19 października 2010 roku. Basen sportowy jest idealnym miejscem dla wszystkich lubiących i umiejących pływać. Basen rekreacyjny o nieregularnym kształcie zapewnia miły wypoczynek i pozwala na bezpieczną naukę pływania; zamontowane w nim kaskady, gejzery powietrzne, masáže boczne i grzybek wodny stanowią doskonałą formę masażu wodnego poprawiającego samopoczucie. Brodzik jest miejscem do gier i zabaw dla wszystkich milusińskich. Wanny jacuzzi działają relaksująco i prozdrowotnie. Przejazd zjeżdżalnią rurową Anakonda to wspaniała rozrywka dla starszych dzieci i dorosłych. Zjeżdżalnia rodzinna jest atrakcją, z której korzystać mogą całe rodziny, a zjeżdżalnia w kształcie słonia przeznaczona jest dla najmłodszych. Korzystać można również z zespołu saun. W pobliżu znajduje się kompleks sportowy „orlik”, hala widowisko-sportowa i oddany do użytku w 2013 r. nowoczesny

where is located the majority of public buildings, can be reached by a short through the town park.

In the distance you can see a distinctive building of an indoor swimming pool, which was officially opened on 19th of October 2010. The sports pool is the perfect place for all those who enjoy swimming. Recreational pool of irregular shape provides a nice rest and allows taking safe swimming lessons. The waterfalls, geysers, massage panels and a water “mushroom” mounted in this pool are an excellent form of water massage and improve the mood. Paddling is a place of games and other activities for all the kiddies. Jacuzzi baths have an relaxing and healthy influence on users. Ride of the “Anaconda” tube-slide is great fun for older kids and adults. “Family” slide is an attraction which can be used by the whole family, and elephant-shaped slide is designed for children. You can also use the sauna complex. Nearby the swimming pool there is a sports complex called „Orlik”, as well as sports and entertainment hall and, opened in 2013, modern building of the Public Library of Town and Municipal the name of Jakub Wojciechowski.

budynek Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy im. Jakuba Wojciechowskiego w Barcinie.

Jakub Wojciechowski (1884r.-1958r.) był ludowym pisarzem i pamiętnikarzem. Zdobył pierwszą nagrodę za pamiętnik „Życiorys własny robotnika” nadesłany na konkurs ogłoszony przez Polski Instytut Socjologiczny w Poznaniu. Książka opublikowana w 1930 roku przyniosła mu sławę i przyjaźń Tadeusza Boya-Zeleńskiego. W 1935 roku Wojciechowskiego nagrodzono Złotym Wawrzynem Polskiej Akademii Literatury. Po wojnie założył Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Barcin przekazując na ten cel 220-tomowy księgozbiór. Jakub Wojciechowski mieszkał w Barcinie w domu przy ul. Kościelnej 32.

Z biblioteki niedaleko do Miejskiego Domu Kultury w Barcinie i do Kościoła pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego, w którego wnętrzach obejrzeć można m.in. obrazy olejne prof. Zbigniewa Sałaja z Krakowa, przedstawiające patrona świątyni oraz Niepokalaną Matkę Boską.

Jakub Wojciechowski, living in years 1884 -1958, was a popular writer and diarist. He won the first prize for the memoir „Życiorys własny robotnika” submitted for the competition announced by the Polish Institute of Sociology in Poznań. The book, published in 1930, brought him fame and friendship of Tadeusz Boya-Zeleński (Polish famous writer). In 1935 Wojciechowski won a Golden Laurel of the Polish Academy of Literature. After the Second World War he founded the Public Library Municipal in Barcin and passed for this purpose 220 books. Jakub Wojciechowski lived in the house on Kościelna 32 street in Barcin.

Kościół pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego
/ Church of St. Maximilian Kolbe
- fot./photo. B. Wysznińska

Konstrukcja przestrzenna / Spatial composition
- fot./photo. B. Wysznińska

Podróż zakończyć można u zbiegu ulicy Dworcowej i obwodnicy, gdzie znajduje się kompozycja przestrzenna, której autorem jest amerykański rzeźbiarz Randy Jewart. Rzeźba powstała z brył wapiennych, a główną jej część stanowią trzy głazy obudowane ogromną ilością mniejszych odłamków skalnych osadzonych w betonie.

Zapraszamy do wędrowki po Barcinie!

Fontanna, w tle budynek Urzędu >
Miejskiego w Barcinie
/ Fountain against the background of
City Hall of Barcin
- fot./photo. G. Smoliński

The library is near to the Municipal House of Culture in Barcin and the Church of St. Maximilian Kolbe in which you can see the oil paintings of the patron of the temple and the Immaculate Mother of God by Professor Zbigniew Sałaj from Kraków.

Walk can be finished at the confluence of the Dworcowa street and the bypass of Barcin, where the spatial composition designed by American sculptor Randy Jewart is located. The sculpture was made out of solid limestone, and the main part consists of three stones enclosed a ton of small pieces of stone embedded in concrete.

We invite you to enjoy Barcin!

Wydawca:

Urząd Miejski w Barcinie
ul. Artylerzystów 9, 88-190 Barcin
tel. 52 3834100, fax 52 3834143
e-mail: sekretariat@barcin.pl
www.barcin.pl

Skład, druk, tłumaczenie:

KRD s.j. Rajmund Karolak, Dariusz Zieliński
ul. Jagiellońska 18, 85-097 Bydgoszcz
tel. +48 / 52 325 79 10, fax +48 / 52 325 79 20
e-mail: krd@krd.info.pl
www.krd.info.pl

ISBN 978-83-61836-06-3

ISBN: 978-83-61836-06-3